

עזון תורני שכוחי אֵלֵינוּ שֶׁל תְּנִידָה

בעזה"ה

גליון 660

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"ו יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

חז"ל (אבות ד') אמרו: "הַקְנָאָה וְהַתְנַאָּה וְהַכְבוֹד, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם".

נשים לב, שחכמינו השתמשו בה"א הידיעה - "אֶת הָאָדָם" - ללמדנו, שאפילו האדם הנעלה שכולם מודים במעלתו, עשוי לאבד את כל עולמו בשל התמכרותו לצריכת הכבוד.

הדוגמא הקלאסית לכך היא פרשת המרגלים. משה רבנו שולח שנים-עשר מרגלים לתור את ארץ ישראל. בשובם, מגישים עשרה מהם דו"ח מושחז בהוצאת דיבה רעה על ארץ ישראל, ומנמקים בבירור מדוע לא כדאי להיכנס לארץ המובטחת. נשים לב, שהכתוב מכנה אותם "אֲנָשִׁים", שהוא לשון כבוד (רש"י); חלקם היו גדולים במעלתם מכלב בן יפונה ויהושע בן נון (רמב"ן) ובכל זאת, הם איבדו את עולמם. בשל מה? מגלה הרמח"ל (מסילת ישרים): "הוא (הכבוד) שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דיבה על הארץ, וגרמו מיתה להם ולכל דורם - מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל, ויעמדו אחרים במקומם".

כה שבויים היו בתאוות הכבוד, שהרחיקו לכת בהתבטאותם על העם היושב בכנען: "כִּי תִזְק הוּא מְמַנִּי" - מהקב"ה... תאוות הכבוד העבירה את אותם מרגלים על דעתם, הפרה את שלוותם והוציאה אותם מעולמם.

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מסכם עבורנו את מסקנת הדברים: "הכבוד הוא סם המוות, והרודף אחריו - אפילו יהיה ברום המעלה ומראשי בני ישראל - יתדרדר עד לבירא עמיקתא של כפירה ומינות" (שיחות מוסר)

שיעור טעמי המקרא ודקדוק חר' שאול סאלם
בביכ"ס "היכל יצחק דוד" כל שבת בשעה 15:00

פנתח האה

למחרת חטא המרגלים מתעוררים חלק מבני ישראל לתשובה, עולים לראש ההר ומצהירים שהם חטאו והם מוכנים לעלות אל ארץ ישראל ולהיכנס אליה. משה מזהיר אותם "למה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח". סופם המר היה "וירד העמלקי והכנעני היושב בהר ההוא ויכוסם ויכתום עד החרמה". ב'העמק דבר' דייק: "רצו לשוב מעין החטא וקיבלו על עצמם למסור נפשם על הכניסה לארץ". יש להבין מפני מה אמר להם משה שברצונם להיכנס לארץ הם עוברים את פי ה'. הרי בשעה שאמר דוד המלך לנתן הנביא "ויואמר דוד אל נתן חטאתי לה' "(שמואל ב) משיב לו נתן הנביא "גם ה' העביר חטאתך ולא תמות". הקשה הרה"ק מפשיסחא מפני מה מיד כשאמר דוד "חטאתי" נענה שה' העביר חטאתו, ואילו אנו מתוודים וידוי המיוסד על אותיות הא' ב', אשמנו-בגדנו וכו', ואין אנו מתבשרים שה' העביר חטאתנו... ותירץ הרה"ק, כאשר דוד המלך אמר "חטאתי", במילה בודדת זו הכניע את עצמו לחלוטין לפני הבורא יתברך וקיבל על עצמו את הדין באהבה. אולם כאשר אנחנו מתוודים וזועקים "אשמנו", אנו בטוחים שהקב"ה מוכרח למחול לנו על כל עוונותינו, שהרי הוא לנו בטובנו להתוודות בפניו. כאשר אנו ממשיכים לתיבת "בגדנו", אנו בטוחים שכעת נזכה לכל ההשפעות הטובות בעולם, שכן אנו צדיקים כה גדולים שכבר נמחל לנו הכל ואנו עדיין ממשיכים להתוודות... לפי זה, ביאר בספר 'בית יעקב' את טעותם של המעפילים: הם הבינו שטעו בכך שהאמינו למרגלים שסיפרו בגנות הארץ, ובכך כפרו בטובתו של מקום שרצה לתת להם ארץ זבת חלב ודבש. ולכן, התוודו לפני ה' ואמרו "הננו ועלינו כי חטאנו". בטוחים היו שעתה פתוחה הדרך בפניהם, שהרי הוציאו בפייהם מילות וידוי. לכך - הגם שהיו מוכנים למסירות נפש בכיבוש הארץ - אמר להם משה "והיא לא תצלח".

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

אָמֵן הַשְּׁבֵת
הַדְּלֶקֶת נְרוֹת
מוֹצָאֵי שַׁבַּת
8:32
7:27
רִית 9:02
טָא לִשְׂמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיחַן
אֵין לְקַרֵּא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה

אָהַל הַהַלְוָה

ברכת המזון בנסיעה ברכב

אדם שהוא נוסע ברכבו, ואוכל תוך כדי נסיעה, האם רשאי לברך ברכת המזון בשעה שהוא נוסע?

תשובה: תיקנו חכמים לשבת בשעת ברכת המזון. כדי שיוכל המברך לכוון יותר. וכתבנו עוד, שמי שהיה הולך בדרך (מחוץ לביתו), והיה אוכל תוך כדי הליכה, רשאי לברך כשהוא הולך. שאם נעכב אותו לשבת בשעת הברכה, לא תהיה דעתו מיושבת עליו. ועתה נדון לגבי הנוסע במכונית אל מחוץ חפצו. שלכאורה, הנוסע במכונית דומה למי שמהלך בדרך. שאינו חייב לשבת כדי לברך ברכת המזון.

והנה לגבי אדם הנוסע במכונית או באוטובוס, ואינו נוהג בעצמו, נראה פשוט שרשאי לברך תוך כדי נסיעה, שהרי אינו הולך, אלא יושב.

אדם הנוהג בעצמו ברכבו

אבל אדם שהוא בעצמו נוהג במכוניתו, נראה שאסור לו לברך ברכת המזון בשעת הנהיגה. כי הנוהג במכונית צריך לתת לבו ולהתבונן בדרך נסיעתו, שלא יבוא לידי סכנה, ובודאי אין דעתו מיושבת עליו שיוכל לכוין בשעת הברכה. ובדומה לזה פסק מרן השלחן ערוך (בסוף סימן קפג), שאסור לברך בשעה שהמברך עסוק במלאכתו. ומבואר בסימן קצא (ראה בהלכה ברורה שם), שטעם האיסור בזה, משום שנראה כמברך דרך עראי ובלי כוונה, ויש בזה זלזול בברכה. והנהיגה ברכב דומה היא לעשיית מלאכה, שאי אפשר לכוין היטב תוך כדי הנהיגה, ונראה כמברך בדרך עראי. **לכן למעשה**, מותר לברך ברכת המזון בשעת נסיעה ברכב או בספינה וכדומה. אבל הנהג עצמו, אסור לו לברך ברכת המזון בשעת הנהיגה. אלא יעמיד את רכבו בצד הדרך (באופן שאינו נכנס כלל לידי סכנה), ויברך.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן"

רש"י מפרש: מהו וילכו, להקיש הליכתו לביאתו, מה ביאתו בעצה רעה אף הליכתו בעצה רעה. לכאורה דבריו נראים כסותרים למה שכתב רש"י על הפסוק "כולם אנשים", ואותה שעה כשרים היו, משמע שלא היתה הליכתו בעצה רעה, עד ששבו? הדברים מתבארים על פי דברי חז"ל שאמרו: מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, אך אם הגיעה לכלל מעשה, היא מצטרפת למעשה. כאשר הלכו המרגלים לתור את הארץ, כבר היתה מחשבתם רעה באותה שעה, אך עדיין לא נחשבה כמעשה, ועל כן כתב רש"י שכשרים היו. לעומת זאת כאשר שבו וביצעו למעשה את מחשבתם הרעה, ודיברו רע על ארץ ישראל, נצטרפה מעתה מחשבתם הראשונה למעשה.

(אמרי אמת)

"וינסו אותי זה עשר פעמים"

אמרו חז"ל: בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה (ערכין טו) ישיבתו של כ"ק האדמו"ר מסדיגורא – רבי אברהם יעקב פרידמן זצ"ל בארץ ישראל, הביאה אותו להתעוררות ולרוממות הנפש, עד כדי כך שלא היה מוכן בשום אופן לעזוב את הארץ, אפילו כדי לבקר את חסידיו בחוץ לארץ. כאשר היה נוסע בימי הקיץ למנוחה בהרי הכרמל. הקפיד שלא לומר שהוא נוסע לחיפה אלא שהוא נוסע להרי הכרמל, כי שם התהלך אליהו הנביא, וקדושתו חופפת על המקום. פעם אחת בשהותו בכרמל התרגש עד מאוד ואמר לחסידיו: "מה גדולה היא הזכות לצעוד באותו מקום שאליהו הנביא הסתובב בו וקידש שם שמים בהכריזו "ה' הוא האלוקים!" (במחיצתם)

כשהתאושש הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ממחלתו בעוד ידו משותקת, חידש את אמירת שיעוריו בישיבה. פעם ביום חורף קר וסגרירי, אמר לו אחד התלמידים: "הקור נורא! אסגור לרב את המקטורן, ארכוס את הכפתורים". סירב רבי בן ציון לכך. תמה התלמיד: "וכי לא קר לרבינו?" השיב לו: קר מאוד, אבל לא אמרת שקר לך או לי. אמרת שהקור נורא, וזו הוצאת דיבה על הארץ, ארץ הקודש, ואם אסכים, אביע בכך הסכמתי לדברך. אני מעולם לא אמרתי שחם או קר בחוץ! ארץ ישראל נפלאה ואין כאווירה, ובמיוחד ירושלים עליה נאמר שהיא "יפה נוף משוש כל הארץ" ופירש המלבי"ם שאקלימה משובח ומובחר. הפטיר רבי בן ציון: "תוכל לומר שחם לך או קר לך, אך אל תאמר שקר בחוץ, בוודאי לא שהקור נורא!" (יגילו במלכם)

להערות והארות, הנצח ות,

לעילוי נשמת וכו' 054-8566615

לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:

8444774@Gmail.com

אהל המעשה

באחד מארצות העולם היה מלך אהוב מאוד על נתיניו. רק מה לעשות, חיסרון מסוים היה בו, הוא היה בעל רגל אחת, ובנוסף סבל מגיבנת בגבו, ובשביל להשלים את מראהו אחת מעיניו הייתה סגורה באופן מתמיד... אין מה לומר, פשוט מושלם!

ויהי היום והמלך החליט לתלות על קיר טרקלינו את דיוקנו. קרא המלך לאחד הציירים הגדולים במדינה, וביקש ממנו לצייר את דיוקנו ובתמורה יקבל שכר רב. הצייר קיבל את ההצעה בשמחה וניגש היישר לעבודה. לאחר מספר חודשי עבודה הגיע הצייר לארמון המלך ובידו יצירת האומנות, דיוקן מדויק של המלך. ראה המלך את הציור, ובמקום להתלהב מהדיוק הרב, כעס המלך, פניו האדימו ונזף הוא בצייר - "אתה לא מתבייש?", "ככה אתה מבזה אותי?", "אתה מצייר אותי כזה בעל מוס?...". הצייר נדהם. אדוני המלך, ביקשת דיוקן, זה מה שעשיתי... המלך לא נרגע והורה להשליך את הצייר לכלא בעוון ביזוי כבוד המלך.

קרא המלך לצייר נוסף, והטיל עליו את מלאכת הציור. הלה למד מניסיון העבר, וכבר היה "חכם" יותר, והחליט "לשפץ" את מראה המלך. יישר את גבו, סידר את עיניו, וכמובן, הוסיף לו רגל. לאחר חודשי עבודה בא לארמון להראות למלך את יצירת המופת. והנה שוב, המלך כעס נורא, "מדוע אתה משנה את המראה שלי?" נזף בו, "מה, אני לא מושלם במראה הנוכחי שלי?" והורה להשליכו לכלא, שישמש כחברה לצייר הראשון...

קרא המלך לצייר נוסף, שלישי. הצייר נכנס לדילמה, מה יעשה? כיצד יצייר את המלך? חשב וחשב, ולבסוף "הבריק" במוחו רעיון. הוא יצייר את המלך מהצד כשהוא יורה בחץ וקשת תוך כדי רכיבה על סוס. וכך, יראו בציור רק רגל אחת, כי השנייה מציגו השני של הסוס. הגב כפוף כמו כל אדם שיורה תוך כדי רכיבה. ועין אחת עצומה, כמנהג היורים, בשביל למקד את הפגיעה... מיותר לציין שהמלך נהנה מאד ונתן לצייר את שכרו המושלם. נו, סיפור יפה, מה אתה רוצה ממנו?

שימו לב, ידידי. אנו נמצאים כעת בין שתי פרשיות שעוסקות בעניין לשון הרע. בשבת האחרונה קראנו בבית הכנסת את פרשת "בהעלותך". שם מסופר בין היתר על מרים, שדיברה לשון הרע על אחיה - משה רבנו, וכתוצאה מכך נענשה ולקתה בצרעת. בתורה ישנם מקרים נוספים שאנשים לקו בצרעת עקב לשון הרע. מדוע? כי אלוקים מעניש את האדם מידה כנגד מידה. כשאדם מספר לשון הרע על פלוני ומספר בגנותו, הוא בעצם גורם לחברה להתרחק ממנו. אומר הקב"ה, אתה גרמת לחברך להיות מבודד מהחברה - תיענש במידה כנגד מידה, תלקה בצרעת ואתה תהיה מבודד. שהרי מי שלקה בצרעת הוצרך היה להתרחק ולצאת מחוץ למחנה ישראל וכמאמר התורה "בדד ישב מחוץ למחנה". כשאדם לבד, הוא מארח לחברה את היקר לו מכול - את עצמו... וכך יש לו זמן לחשוב על עצמו, ולחפש דרכים כיצד להשתפר. בשבת הקרובה נקרא את פרשת "שלח", שם מסופר על חטא המרגלים. כמובן שצריך להעמיק בנושא כדי להבינו לאשורו, אבל "בגדול" המרגלים נתבעו על כך שהוציאו דיבה רעה על ארץ ישראל. ועונשם היה שאכן לא זכו להיכנס לארץ שאבותינו כה יחלו לה...

פרשיות אלו אינם סתם מאורעות היסטוריות, לצערנו כולנו נמצאים בסרט הזה בצורה כזו או אחרת... בתלמוד נכתב שכמעט ואין מישהו שאינו נכשל באבק לשון הרע. בין שתי פרשיות אלו, אין יותר מתאים מהסיפור שפתחנו בו. אתה רואה חבר שלדעתך יש בו מוס. אתה רואה אדם מתנהג בצורה שנראית בעיניך לא ראויה, דע לך, הכול תלוי איך אתה מצייר את הדברים. בידך, או יותר נכון בדעתך, היכולת לצייר את המציאות כך שתראה יפה יותר. חכמינו במשנה קוראים לזה "הוי דן את כל האדם לכף זכות". זה אולי קצת קשה, אבל בהחלט אפשרי. בואו ננסה להיות כאותו צייר שלישי, שלא שינה את המציאות, להפך, לקח את המציאות והפך אותה ליפה יותר... בואו ונצייר עולם חדש... (הרב משה שינפלד)

הגאון בעל ה"שאגת אריה"
שאל פעם "מה משותף
בין הקלפי לבין מפעל נייר?"
וכה השיב: "במפעל של נייר - מכניסים
סמרטוטים ומקבלים נייר, אך בשונה ממנו, אל
הקלפי מכניסים ניירות - ומקבלים סמרטוטים..."
בהזדמנות אחרת התבטא הרב על אותם
פוליטיקאים לא הגונים, שגדולים הם מן
המלאכים. ומדוע? כי למלאכים, כידוע, יש רגל
של עגל (יחזקאל א', ז'), ואילו לאותם
פוליטיקאים, אמר הרב,
"יש ראש של עגל"...

קצת מאתנו

המרגלים ששלח משה לתור את ארץ כנען שבו משם ובפיהם בשורות איוב. "ארץ אוכלת יושביה", "ונהי בעינינו כחגבים", "עז העם היושב בארץ", אלו חלק משלל הביטויים שנשמעו במחנה ישראל בעת שהגיעו החדשות המסעירות. מיד כאשר סיימו המרגלים את דבריהם, עוד לפני שביירו ישראל את נכוונות הדברים ששמעו: הם מסתערים על משה בצעקות רמות. גם דיבוריו של יהושע בן נון, אחד מן המרגלים שניסה להסביר שהדברים אינם כל כך נוראים, נתקלו בחומת זעם ובבוז. עמד נשיא שבט יהודה, כלב בן יפונה, כך מספר התלמוד, וחשב לעצמו: כיצד אני מצליח להשחיל כמה מילים שיתקבלו על ליבם הסוער? הן המח לא פועל בשעה כזו והאמוציות מתפרצות ללא שליטה. יהודי נכבד ועשיר בשם רבי אביש, הגיע ליריד המקומי בעיר המסחר המפורסמת "דאנציג". בהתארו שם במלון שמע יללות ובכיות של סוחר יהודי, שביכה את מר גורלו שצורר בו היה כל רכושו, אבד לו. חקר אותו רבי אביש: כמה כסף היה בצרור, ובאיזה שטרות. לאחר מספר דקות שב רבי אביש מחדרו ופנה ליהודי שלא האמין למזלו הטוב. "מצאתי את כספך. על פי הסימנים שמסרת לי, הרי שלך לפניך". היהודי עלה לחדרו שמח וטוב לב לאחר שהודה לרבי אביש, אולם לא חלפו דקות ספורות והוא שב בפנים מבוישות, בידו צרור הכסף מושב. "מצאתי את כספי מתחת למצעים. נזכרתי שבלייל אמש שם הנחתיו. עתה אני מבין שלא מצאת את כספי, אלא רק החלטת להעניק לי משלך במתנה. מדוע החלטת לתת לי סכום נכבד כל כך?" השיב לו רבי אביש: "ידעתי שכל עוד אתה עסוק בבכי ובדמעות, גם לו יהיה הצרור מתחת לאפך לא תמצא אותו. כי מוחך טרוד בכאב ואינו פנוי לחפש אחר הכסף ברצינות". כך בדיוק נהג כלב: "ויהס כלב את העם אל משה לאמר". מסביר התלמוד (סוטה לה.): פתח כלב וצעק "וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם!?" דממה השתררה. כולם בטוחים היו שכעת ישמיץ כלב את משה וייתן להם חומר נוסף להתנגח בו. כלב נטל נשימה עמוקה והמשיך: "הן מדובר במלאך ולא באדם! הוציאנו בפקודת האלוקים ממצרים, קרע לנו את ים סוף, הוריד לנו לחם מן השמים ומים מבארה של מרים בלב המדבר. הן אף אם יאמר לנו לעשות סולמות לעלות לרקיע" - הגזים כלב בכוונה בדבריו - "אנו צריכים להאמין שבכוחו לעשות סולמות כאלה ולהעלותנו. מה זה עבורו להכניס אותנו לארץ שיושביה - חזקים ככל שיהיו - ניחנו רק בכוחות גשמיים, קטן עליו! כלל זהב לימדונו חכמי התלמוד. כלל שמתייחס אמנם לדיני בשר וחלב וכיוצא, אבל כשנשלב אותו עם האמור לעיל, נוכל לקנות תובנה מעולה לחיים: "מתוך דטריד למיפלט לא בלע". פירוש: מתוך שהוא טרוד לפלוט - אינו יכול לבלוע ולהכניס. אדם המעוניין שדבריו יישמעו באוזני חברו, לא מומלץ עבורו להיכנס לדברי השני ולקטוע אותו. אלא ראשית כל לגרום לו בחכמה לשתוק למספר רגעים, לפנות את מוחו ולהסיח את דעתו מהטענות ומלהט הדברים, או-אז יש סיכוי שניתן יהיה לדבר איתו בהגיון.

(גד שכטמן)

ברכה והצלחה ובריאות איתנה

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו

דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

סעיד אשר בן לאה הי"ו אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס שליט"א**

כל יום חמישי

מיד לאחר מנחה

בביכני"ס אור אבנר

רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד

מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"

רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית 6:30

מנחה וערבית (סמוכות) 19:20

שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית

יום א' - הרב **שמשון פוקס שליט"א**

יום ב' - הרב **הגאון אברהם הכהן שליט"א**

יום ג' - הרב **רפאל עגיב שליט"א**

יום ד' - הרב **בן יאבו שליט"א**

יום ה' - הרב **שלום אטלן שליט"א**

בית הכנסת "עולי בבל"

ע"ש הרב **יוסף חיים זצ"ל**

שחרית - 5:20 נץ

מנין ב' - 7:30

מנחה ערבית - 19:15

שיעורי תורה מידי יום

שעה לפני מנחה

יום א' ב' ה'

רב בית הכנסת

הרב **יהונתן אמדדי שליט"א**

יום ג'

הרב **שמשון פוקס שליט"א**

יום ד'

הרב **נאור דרשני שליט"א**

יום ה' -

הרב **רפאל עגיב שליט"א**

בשעה 20:00

"יש קונה עולמו בשעה אחת"

לימוד אברכים עם תלמידים כל יום שני ורביעי בשעה 20:00

ערבית מאוחרת: יום ב' 20:45 יום ד' 20:45 יום ה' 21:00

שימו לב <<<<